

معنای فرم

مهران هاشمی

www.ketab.ir

معنای فرم

نویسنده: مهران هاشمی
ویراستار: شادی عظیمی
صفحه‌آرایی: کارگاه چهارباغ/آیدین مهدیزاده تهرانی
مدیر تولید: فاطمه خسروجردی
لیتوگرافی: نیکان پردازش
چاپ: نقش رنگ پنجم
صحافی: نمونه
شمارگان: ۲۰۰۰
چاپ اول: ۱۳۹۳
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۱۶-۸۳-۲
انتشارات فرهنگسرای میردشتی
قیمت: ۴۰۰/۰۰۰ ریال

سرشناسه: هاشمی، مهران، ۱۳۵۰-

عنوان و نام پندیاور: معنای فرم/مهران هاشمی؛ ویراستار شادی عظیمی.

مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص.؛ مصور (رنگی)؛ ۲۲×۲۹ م. م.

شابک: ۲-۸۳-۱۶-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فبیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۰.

موضوع: فرم (زیباشناسی)

موضوع: ادراک بصری

شناسه افزوده: عظیمی، شادی، ۱۳۵۵-، ویراستار

رده بندی کنگره: ۴۵۲۱۳۹۳ ف/۳۰۱ BII

رده بندی دیویی: ۱۱۱/۸۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۳۳۱۸۹ ط

فرهنگسرای میردشتی
MIRDASHTI PUBLICATION

انتشارات فرهنگسرای میردشتی

مشهد: چهار راه لشکر، بطنرف میدان ده دی، پاساژ دینینها تلفن: ۰۵۱-۴۸۵۴۹۵۰۱ فکس: ۰۵۱-۳۸۵۱۴۷۶۱

بخش کتاب میردشتی

تهران: میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، نبش وحید نظری، مجتمع تجاری نادر، فرهنگسرای میردشتی

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۶۶۰-۲ فکس: ۰۲۱-۶۶۴۹۱۹۶۸

فهرست

۷۷..... ماندالا	۴۸..... سنت ایرانی	۶..... پیشگفتار
۷۸..... شخصیت محصول	۵۲..... فرم مدرن	۸..... مقدمه
۱۱۰..... فراترازاگوها	۵۴..... سرچشمه اصالت	۱۲..... شکل چیست؟
۱۱۲..... کیفیات فضا/زمان	۵۶..... طبیعت منبع فرم‌های ارگانیک	۳۲..... پس از شکل
۱۲۸..... خاتمه	۵۸..... مرجع همه مرجع‌ها	۳۵..... نظم
۱۳۰..... فهرست منابع	۶۰..... تناسبات طلایی	۴۵..... خاستگاه‌های فرم
	۶۲..... طلای اعداد	۴۶..... فرم سنتی

طبیعت به انسان شکل داده و در مقابل، انسان هرگز از شکل دادن به طبیعت دست نکشیده است. قرن‌ها است که جهان پیرامون را بارها و بارها به نابودی کشیده و به شکل دیگر باز آفریده است. نتیجه طبیعی روابط بین آدم‌ها و محیط پیرامونشان همین چرخه بی‌پایان نابودی و آفرینش بوده است.

شکل می‌دهیم و شکل می‌پذیریم و جهان دگرگون می‌شود و روابط بین انسان‌ها رنگ و تبخ تازه می‌یابد تا رابطه خلاق بین انسان‌ها و طبیعت بوی کهنگی نگیرد.

هر طراح، یک قصه‌گو است. طراحی، بازگویی ماجرای شگفتی است که بین اشیاء و آدم‌ها اتفاق می‌افتد. ذهن طراح از مفاهیم فلسفی، افسانه‌های تصویری می‌سازد و به کمک این افسانه‌ها به دنیای پیرامونش شکل می‌دهد. این مفاهیم نخست به صورت معناهای ذهنی و توصیف‌های فلسفی شکل می‌گیرند و سپس در قالب آثار هنری یا محصولاتی با کاربردهای روزمره بروز پیدا می‌کنند. اگر نمی‌توانید شکل يك درد، يك نیاز یا يك احساس را بکشید، تا طراح شدن راهی بسیار طولانی در پیش دارید.

این کتاب نخست سعی می‌کند مسیری باشد در ادراک معنی فرم‌های جهان پیرامون و در درجه بعدی ابزاری است در جهت خلق فرم‌های معنادار و هدفمند.

هزاران سال است بشر در حال شکل دادن به این دنیا است.

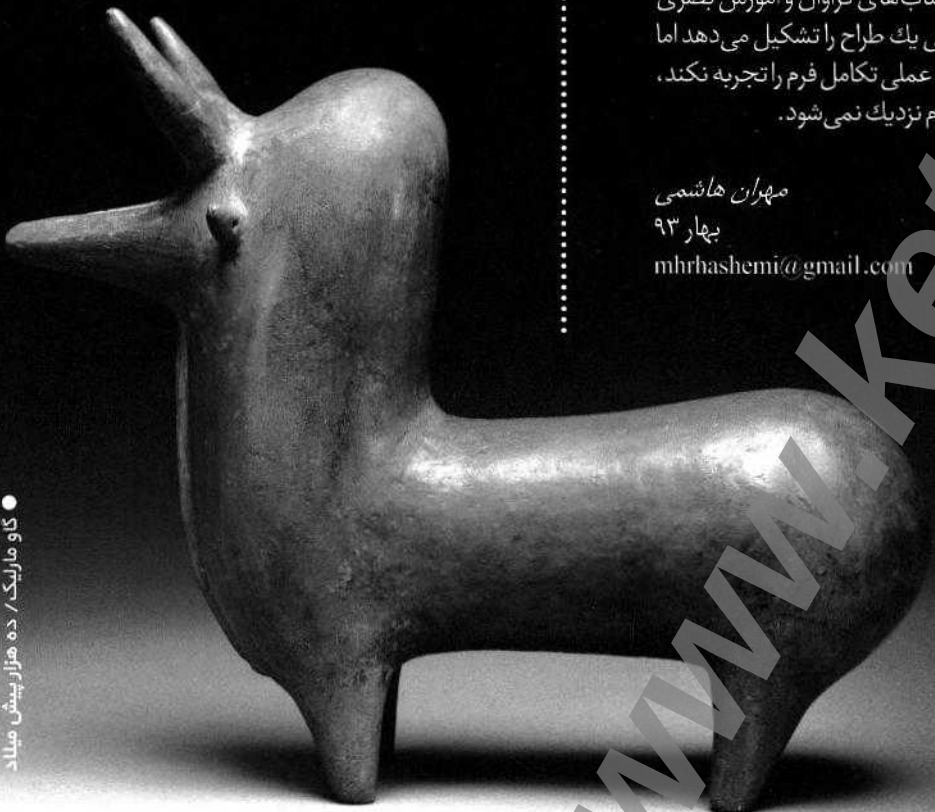
آنچه می‌بینیم نتیجه این فعالیت طولانی است که گاه آگاهانه و گاه اتفاقی انجام شده است.

اهمیت پرداختن به فرم ریشه در شناخت چهره جهان دارد. هرگاه شکل‌ها قابل دسته‌بندی، نام‌گذاری و بازآفرینی شوند، طراحان با آگاهی و تسلط بیشتری به ایجاد تغییرات دست می‌زنند و هرگاه آگاهانه طراحی کرده کمتر به خطا رفته و زودتر به نتیجه رسیده است. این کتاب سعی می‌کند نظریه‌ای باشد بر همین دسته‌بندی و نام‌گذاری تا مخاطبان، از طراحان صنعتی تا معماران و از گرافیک‌ها تا مجسمه‌سازان را مجهز به ابزاری کند برای آفرینشی آگاهانه.

فهرست بی‌پایانی وجود دارد از انسان‌هایی که رابطه‌ام با آنها بستر شکل‌گیری این کتاب بوده است. به خصوص خانواده‌ام و خانواده طراحان که آنها هم به شکلی خانواده من هستند؛ از همه آنها متشکرم. از پدر و مادر، همسر و دخترانم، خواهران و برادرانم متشکرم. آنها آفریننده اصیل‌ترین و درونی‌ترین تجربه‌های من از روابط انسانی و دنیای پیرامونم هستند. اشتباهات و کمبودهایم را پوشش داده‌اند و تأمین‌کننده اعتماد به نفس لازم برای ریسک‌ها و مخاطراتم بوده‌اند.

● پیشگفتار

از خانواده چهارباغ، به خصوص آیدین مهدیزاده تهرانی و شادی عظیمی متشکرم. آنها گروهی از همکاران مسئول و دلسوز را فراهم کردند که بار عظیم گردآوری تصاویر و تدوین چهره کتاب را به دوش کشیدند. در کنار آنها باید از مجموعه استادان تعلیم یونگ، به خصوص فریبا گشتایی تشکر کنم. هومن اتیابی، عاطفه برزین و مهرنوش محمدزاده متون و تصاویر بخش شخصیت‌های فرم را بازخوانی و اصلاح کردند. آنچه پدید آمد بدون نظرات و پیشنهادهاى فوق‌العاده آنها امکان‌پذیر نبود. جایگاه به‌خصوصی هم برای قدردانی از استادی بزرگ وجود دارد. دکتر محمد منصور فلامکی که ایده اولیه پدیدآوردن چنین کتابی را پسندید، حمایت کرد و نسخه نهایی را مطالعه نمود و با پیشنهادهای پدرا نه در ارتقاء بخش «نظم»، تأثیر عمیقی بر آنچه پدید آمد، داشت.

این بدان معنا است که مطالعه کتاب‌های فراوان و آموزش بصری زیاد گرچه بخشی از فرایند پختگی يك طراح را تشکیل می‌دهد اما تا کسی قلم به دست نگیرد و روند عملی تکامل فرم را تجربه نکند، گام‌های آغازین ادراک، به خلق فرم نزدیک نمی‌شود.

مهران هاشمی

بهار ۹۳

mhrhashemi@gmail.com

در دستیابی به منابع گسترده مطالعاتی که پشتوانه نگارش این کتاب شد، جمع کارکنان کتابخانه مرکزی دانشگاه هنر، همکاری دوستانه‌ای داشتند. از مدیر بزرگوار کتابخانه، سرکار خانم شوشه ریز به نمایندگی از همه این جمع متشکرم. تجربه آموزش طراحی به دانشجویان طراحی صنعتی هم بخشی از همین منابع را تشکیل می‌دهد. بار سنگین ندانسته‌هایم را دانشجویانم به دوش کشیده‌اند و در مسیر بیشتر دانستن، همراهانی بی‌دریغ بودند. از همه آنها قدردانی می‌کنم. اما بدون تردید در میان این جمع بزرگ، چهار استاد بزرگ هستند که با ثبت کردن تجربه و یافته‌هایشان در آموزش فرم، بزرگترین نقش را در شکل‌گیری این کتاب داشته‌اند. «یوهانس ایتن»، «پل کله»، «واسیلی کاندینسکی» و «یوزف آبرس» در ادراک فرم در میان طراحان روزگار ما نقشی فراموش نشدنی دارند.

اغلب آموزش‌های این استادان در دو محور اساسی باهم شباهت دارند. نخست این‌که در آموزش‌هایشان سعی در ایجاد طبقه‌بندی علمی برای اصول و مبانی فرم داشته‌اند و از طرف دیگر برای طراحی فرم به روش‌های تجربی رسیده‌اند. این وجه تجربی نشان‌دهنده اهمیت کار عملی در پدیدآوردن فرم‌های معنادار و قدرتمند است.